DRAFT MINUTES

Meeting ID	7661
Committee	Cyfarfod Cysylltu gyda Chynghorau Cymuned
Date	19/09/2019
Attendees	Bishton CC (Aelod Pwyllgor) Coedkernew CC (Aelod Pwyllgor) Goldcliff CC (Aelod Pwyllgor) Graig CC (Aelod Pwyllgor) Langstone CC (Aelod Pwyllgor) Llanvaches CC (Aelod Pwyllgor) Llanwern CC (Aelod Pwyllgor) Marshfield CC (Aelod Pwyllgor) Michaelstone-y-Fedw CC (Aelod Pwyllgor) Nash CC (Aelod Pwyllgor) Penhow CC (Aelod Pwyllgor) Redwick CC (Aelod Pwyllgor) Rogerstone CC (Aelod Pwyllgor) Wentlooge CC (Aelod Pwyllgor) Gareth Price (Officer) Liaison Meeting with Community Councils Distribution List (Notify) Pamela Tasker (Swyddog Llywodraethu)

Item ID	7088
Item Title	Ymddiheuriadau dros Absenoldeb
Summary	J. Evans (Bishton), y Cynghorydd V. Dudley, y Cynghorydd D. Williams, J. Foster (Wentlooge), S. Davies (Graig), M. George (Llanwern), H. Jones (Langstone)

Item ID	7089
Item Title	Cofnodion y Cyfarfod Diwethaf
Summary	Dywedodd cynrychiolydd y crybwyllwyd Waterloo Inn yn lle'r Farmers Inn a ddogfennwyd yn y cofnodion mewn perthynas â marathon Casnewydd. Ar dudalen 8 nodwyd mai'r cyffyrdd cywir oedd 30, 32, a 33. **Cytunwyd:** Ei fod yn gofnod cywir o'r cofnodion.

Item ID	7090

Item Title	Materion yn codi
Summary	**<u>Canolfan Gyswllt Cyngor Dinas Casnewydd</u>** Gofynnodd cynrychiolydd a fyddai modd i'r clercod gael eu cyfeiriad e-bost eu hunain i anfon materion i'r ganolfan gyswllt gan fod gan gynghorwyr dinas eu cyfeiriad e-bost eu hunain. Cadarnhaodd y Cadeirydd fod cyfeiriad e-bost yr aelodau ar gyfer y strydlun yn fewnol yn unig a'i fod yn ddiogel a'i fod ar gyfer y 50 o aelodau etholedig ond ni allai'r aelodau hynny ei ddefnyddio i osgoi materion, er enghraifft, byddai materion fel ceudyllau yn dal i gael eu cyfeirio i'r ganolfan gyswllt. Roedd cyfeiriad e-bost i glercod yn unig yn rhywbeth y gellid edrych arno ond ni ellid ei roi i aelodau'r cyhoedd. Soniodd cynrychiolydd arall fod yr ap 'Trwsio Fy Stryd ' yn ddefnyddiol ac yn gyfredol. Dywedwyd y byddai'r strydlun yn annog 'Trwsio Fy Stryd' ac ati gan ei fod yn nodi materion yn gywir e.e. lleoliad. Mae gan Gyngor Dinas Casnewydd ap ffôn clyfar i roi gwybod am faterion hefyd. Ailadroddodd y Cadeirydd eto mai ar gyfer cynghorwyr yn unig mae'r cyfeiriad e-bost ar gyfer aelodau a'i fod ar gyfer gwybodaeth cynghorwyr yn unig, a phe bai angen yr un peth ar glercod, yna gellid edrych ar hyn ond nid yn eang. Holodd cynrychiolydd a oedd unrhyw ddiweddariad ar y Comisiwn Ffiniau. Cadarnhaodd y Cadeirydd fod y broses yn cymryd tua 6-8 mis gyda'r canlyniadau'n cael eu cyhoeddi ym mis Hydref a mis Tachwedd ond nid oedd unrhyw beth wedi'i glywed ers hynny

Item ID	7091
Item Title	Ymgynghoriad ar y Cynllun Cydraddoldeb Strategol
Summary	Eglurodd y Swyddog Cydraddoldeb, Joseph Lewis, ei rôl i'r cynrychiolwyr a dywedodd mai ei rôl oedd helpu'r awdurdod i ddatblygu amcanion strategol ac i arsylwi ar sut y câi'r rhain eu monitro. Roedd y cynllun presennol yn ei le tan 1 Ebrill 2020 ac felly roedd angen cynllun newydd. Sicrhaodd y Ddeddf Cydraddoldeb fod y cynlluniau hyn yn cael eu datblygu dros y cylch oes. Mewn cyfnod o 6 mis roedd angen cynllun newydd ar gyfer yr awdurdod a oedd yn dal i gael ei lunio. Roedd ymgynghoriad cyhoeddus i gael ei gynnal ar y cynllun ac yna aeth y Swyddog Cydraddoldeb drwy'r cynllun i egluro wrth y cynrychiolwyr sut y byddai'n edrych. Byddai rhai o'r rhain yn faterion yn ymwneud â Chydraddoldeb mewn Cynghorau Cymuned: **Prif Bwyntiau:** • Cynllun strategol- Roedd hwn yn cynnwys meini prawf eang ynghylch effeithiolrwydd y cynlluniau cydraddoldeb. Roedd Llywodraeth Cymru yn ystyried sut y gallai cynlluniau fod yn fwy effeithiol. • Themâu allweddol- Roedd yr amcanion drafft yn cynnwys; - Arweinyddiaeth a Llywodraethu , - Hyrwyddo'n well; 1. Cynrychiolwyr y gweithlu, 2. Demograffig y gweithlu ac a oedd yn adlewyrchu amrywiaeth, 3. Gwasanaethau'r cyngor a sut yr oedd pobl yn defnyddio adeiladau'r

	Cyngor e.e. yr orsaf wybodaeth, 4. Sut y cynrychiolwyd Iaith Arwyddion Prydain (BSL), 5. Cydlyniant Cymunedol, 6. Tensiynau cymunedol sy'n gysylltiedig â BREXIT, 7. Darpariaethau sy'n ymwneud â phobl ifanc a hŷn, 8. Perthynas ag addysg a gwasanaethau cymdeithasol. Y bwriad oedd rhychwantu'r meysydd hyn a chyffwrdd â phob nodwedd a ddiogelir yn y ddeddf megis hil, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, anabledd ac ati. Roedd sylwadau penodol a oedd yn feirniadaeth benodol yn datgan nad oedd y cynllun yn canolbwyntio ar ganlyniadau ac nad oedd yn hawdd ei ddefnyddio. Roedd yr ymgynghoriad yn cynnwys gweithio gyda grwpiau penodol i siarad â sefydliadau penodol a oedd yn ymdrin â hil neu anabledd yn fanwl ynglŷn â'r hyn yr oeddent yn credu yr oedd Casnewydd yn ei wneud mewn perthynas â nodweddion y Ddeddf. Roedd yr ymgynghoriad ym mis Tachwedd yn cynnwys llyfnhau'r agweddau ymarferol gan ei fod yn dal yn y cyfnod datblygol, roedd y strwythur yn eithaf hir a byddai hyn yn cael ei ystyried. Gofynnodd cynrychiolydd sut y byddai'r cynllun yn cael ei ddarparu i gynghorau cymuned ac aelodau ag anabledd. Cadarnhawyd y byddai Cynllun Cydraddoldeb Cyngor Casnewydd ar gael i bob aelod o'r cyhoedd i roi sylwadau arno ac y byddai ar gael mewn gwahanol fformatau i'w wneud yn hygyrch. Ym mis Tachwedd, byddai'r ymgynghoriad cyhoeddus llawn yn cael ei gynnal gyda gwahanol sefydliadau allweddol megis y Tîm Cymorth Ethnig, Fforwm Mynediad Casnewydd, a Rhwydwaith Cydraddoldeb Menywod. Dywedodd cynrychiolydd pe bai cynlluniau yn y gorffennol yn wan o ran canlyniadau sut y gellid gwerthuso hyn, a thrafodwyd bod gan y cynllun cyfredol dermau eithaf eang felly nid oedd yn glir beth fyddai'r canlyniadau. Er enghraifft, roedd ymrwymiad i amrywio'r gweithlu ond sut y byddai hyn yn edrych e.e. mae cynllun prentisiaeth yn dod â phobl ifanc i mewn i'r sefydliad a gall data ddangos nad oeddem mor gynrychioladol ag y dylem fod. Trafodwyd y ffaith bod rhai camau gweithredu drafft yn y cynllun presennol lle'r oedd Llywodraeth Cymru am gael bwlch cyflogau llai er enghraifft, felly gellid cynllunio swm penodol ond nid oedd hyn yn hysbys eto. Credwyd y byddai'r cynllun presennol yn cael ei ailstrwythuro ac y byddai'r cyfarwyddyd yn fwy eglur ar gyfer 2024. Roedd cwestiwn ynghylch a fyddai effaith ariannol ar gynghorau cymuned, ond cadarnhawyd na chredwyd y byddai hyn yn digwydd gan mai cynllun Cyngor Casnewydd ydoedd nid oedd cost i gynghorau cymuned. Byddai Cyngor Dinas Casnewydd wedyn yn talu am gostau unrhyw ganlyniadau a fyddai'n codi. Trafodwyd hefyd sut y gellid gwella cydraddoldeb o fewn cynghorau cymuned, ond cadarnhawyd nad oedd hyn yn bosibl ond roedd Llywodraeth Cymru am weld gwelliant yn yr amrywiaeth o gynghorwyr yng Nghyngor Dinas Casnewydd. Roedd hyn yn beth digon anodd ei wneud ac roedd yn dibynnu ar y modd y mae pleidiau'n cyflwyno eu haelodau i'w hethol. Pe bai pleidiau gwleidyddol am gael rhestr 50/50 o ddynion a menywod, yna gallent wneud hyn, a gallai'r tîm cydraddoldeb hefyd ystyried targedu

	grwpiau heb gynrychiolaeth ddigonol ar draws y gweithlu a bydd y cynllun hefyd yn ymdrin â hyn. Cwestiynwyd, mewn perthynas â gwaith cynghorau cymuned nad oedd i fod yn wleidyddol, am y ffaith bod rhai cynghorwyr yn mynd i gael eu hethol yn annibynnol felly ni fydd hyn yn berthnasol i rai cynghorau cymuned gan nad oedd y cynrychiolydd yn wleidyddol a byddai'n gweithio i'w hardal hwy yn unig. Dywedodd y Cadeirydd nad oedd hyn yn rhan o'r cynllun hwn. Dywedodd y Cadeirydd mai'r hyn oedd yn bwysicaf ar gyfer yr ymgynghoriad oedd darparu'r gwasanaeth a sut rydym yn sicrhau bod ein gwasanaethau ar gael i'r cyhoedd ac nad oedd ardaloedd gwledig ac ati yn nodwedd a ddiogelir. Dywedodd y Cadeirydd mai'r hyn a oedd yn berthnasol oedd a oedd grwpiau yn ardal y Cyngor Cymuned a oedd yn anabl ac ati a oedd yn dioddef os nad oedd Cyngor Dinas Casnewydd yn darparu gwasanaethau'r Cyngor. Dywedodd cynrychiolydd y byddai dirywiad mewn gwasanaethau bysus ac ati yn broblem a thrafodwyd sut mae'r Comisiwn Hawliau Dynol yn aml yn tynnu sylw at addasrwydd safleoedd bysus, cyrbau is ac ati, ac roedd y problemau hyn yn berthnasol i'r cynllun. Nodwyd nad yw'r Cyngor yn gweithio ar lwybrau bysus ac felly, os nad yw Stagecoach yn rhoi digon o lwybrau bysus, gallai'r Cyngor sybsideiddio rhai llwybrau anfasnachol.

Item ID	7092
Item Title	Datganiadau o ddiddordeb
Summary	Trafodwyd bod canllawiau ar y datganiad o fuddiant wedi cael eu dosbarthu ers y cyfarfod diwethaf i'r holl glercod cymuned a gofynnwyd a oedd angen hyfforddiant i glercod ac a oedd digon o ddiddordeb ar gyfer sesiwn fer. Cafwyd trafodaeth ynglŷn ag a oedd angen llenwi ffurflenni o gwbl gan nad oedd yn ofyniad cyfreithiol i gynghorau cymuned. Dywedodd y Cadeirydd pe bai ffurflen yn cael ei llenwi, yna roedd angen ei chyhoeddi ar y wefan a'i bod yn arfer da gwneud hynny ac argymhellodd Cymru'n Un yr arfer. Trafodwyd bod rhai pobl yn barod i'w wneud o'u gwirfodd ond ni ellid eu gorfodi i'w wneud. Dywedodd y Cadeirydd y gallai hyn fod yn statudol ar ôl i Swyddfa Archwilio Cymru gymryd awenau dyletswyddau archwilio. Diwygiwyd y cod ymddygiad ychydig flynyddoedd yn ôl a chedwir y gofrestr gan y clerc. Gofynnodd cynrychiolydd am y broses o ran a oedd gan gynghorydd gofrestr o ddiddordeb. Cadarnhaodd y Cadeirydd, os nad oedd cofrestr gyhoeddus, y byddai Ffurflen C yn cael ei llenwi pe byddai'r gofrestr o ddiddordeb yn cael ei thrafod yn y cyfarfod. Gall hyn fod, neu ddim yn fod, yn anffafriol. Yna, mae'r unigolyn yn llofnodi'r ffurflen i ddweud na wnaeth gymryd rhan yn y cyfarfod sydd wedyn yn cael ei chyhoeddi ar-lein ac yn y cofnodion. Byddai angen i'r unigolyn roi ei law i fyny er enghraifft os byddai'n effeithio ar ei gyflogwr, yna byddai'n cael ei gofnodi yn y cofnodion ac yna'n cael ei gyhoeddi fel rhan o gofrestr yr Aelodau. Nodwyd bod gan glercod fwy o ddiddordeb mewn materion prosesau a dywedodd y Cadeirydd fod hyn wedi cael ei grybwyll mewn cyfarfod

	blaenorol y Pwyllgor Safonau ac felly byddai'r mater hwn yn cael ei gyflwyno fel cyflwyniad helaethach yn y dyfodol. **Cam gweithredu:** Trefnu cwrs gloywi cynhwysfawr ar y datganiad o fuddiant a'r cod ymddygiad ar gyfer cynghorwyr cymuned. Hyfforddiant i glercod i gael ei drefnu. **<u>Unrhyw Fater Arall</u>** Byddai Jacqui Ford, cynrychiolydd o Langstone, yn bresennol mewn cyfarfod ar 11 Hydref 2019 ar gyfer bwrdd gwasanaethau cyhoeddus Casnewydd (PSB) ac ni chodwyd unrhyw faterion gan unrhyw gynrychiolwyr. Byddai'r ymgynghoriad NDF yn rhedeg tan 1 Tachwedd 2019. Roedd mwy o sesiynau galw heibio eto i fynd yng Nghaerdydd, Abertawe ac ati. Anfonodd Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) wybodaeth am yr adolygiad annibynnol o gynghorau tref a chymuned i Un Llais Cymru a anfonwyd at y gweithgor. Edrychodd hyn ar sut yr oedd cynghorau'n ymestyn eu rolau o fewn y sector gwirfoddol. Byddai'n gyflwyniad ar y cyd lle byddid yn edrych ar rolau estynedig ar gyfer cynghorau tref er mwyn darparu gwasanaethau cyhoeddus. Roedd rhai cynghorau'n gallu darparu gwasanaethau gan eu bod yn ddigon mawr ac ni allai rhai wneud hynny.

Item ID	7093
Item Title	Dyddiad y Cyfarfod Nesaf
Summary	5 Rhagfyr 2019